

CHARLTON HESTON

LLUMS I OMBRES

EN EL CENTENARI

DEL SEU NAIXEMENT

El 4 d'octubre Charlton Heston, una de les grans estrelles del cinema, hauria fet 100 anys. Repassem el seu llegat, que també acumula ombres notables

TEXT **Toni Vall**

PROTAGONISTA

L'actor en una roda de premsa a Madrid l'any 1960 per presentar el rodatge de la pel·lícula *El Cid*.

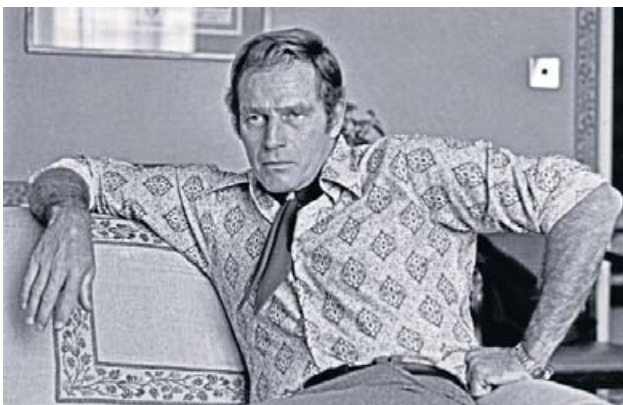
Manuel Iglesias...Efe

El 4 d'octubre Charlton Heston hauria fet 100 anys. Una de les grans estrelles de la història del cinema, amb un llegat filmic impressionant –*Ben-Hur*, *Els deu manaments*, *El planeta dels simis*, *El major espectacle del món*– i el reconeixement de molta tasca humanitària, acumula també algunes ombres notables, com la presidència de l'Associació Nacional del Rifle, que va enfosquir els últims temps de la seva vida.

Les llums de l'interpret

És complicat, molt complicat, dubtar de la integritat moral i intel·lectual d'un actor que, en el moment culminant de la seva carrera –acabava de guanyar l'Oscar al millor actor per la seva mítica creació de *Ben-Hur*–, assisteix a la marxa en favor dels drets civils dels ciutadans afroamericans convocada per Martin Luther King a Washington el 28 d'agost del 1963. Sí, la històrica marxa de la frase “He tingut un somni”, que Heston va fer al costat de Sidney Poitier i Harry Belafonte, llavors les dues grans estrelles negres de Hollywood. No devia ser fàcil en aquells anys, amb l'apartheid en ple funcionament, la segregació racial i el KKK campant impunement, significar-se per una causa tan incòmoda. També aquells anys, l'actor era el president del Sindicat d'Actors de Hollywood, al capdavant del qual va lluitar pel reconeixement ple dels drets laborals dels intèrprets i per la protecció dels que tenien una mala situació vital i econòmica. El protagonista d'*Els deu manaments*, *El major espectacle del món*, *Grans horitzons* i tantes altres superproduccions milionàries, no s'estava de braços plegats, mantenia una actitud proactiva i compromesa dins el Hollywood convuls que pocs anys abans havia patit la tòxica i destructiva Caça de Bruixes del general McCarthy.

A més, va donar suport públic i econòmic a les campanyes nacionals contra el càncer. La tasca humanitària de Heston li va valer el preuat Oscar honorífic Jean Hersholt, concedit per l'Acadèmia de Hollywood l'any 1977. En el terreny més purament cinematogràfic, el seu estatus de gran estrella de finals dels cinquanta i principis dels seixanta li va permetre, per exemple, collar la Universal perquè confiés en Orson Welles

ANYS SETANTA

L'actor al film *Marc Antoni i Cleòpatra* del 1972. David Cairns/Getty A sobre d'aquestes línies, Heston en una foto de l'any 1973.

Terry Disney/Getty

—llavors ja una mica etiquetat com a cineasta conflictiu i poc rendible en termes de taquilla— i el seu projecte de *Set de mal*. És ben sabut que sense el protagonisme de Heston i el seu carisma d'estrella, la pel·lícula segurament no s'hauria pogut filmar. També va plantar-se davant els productors del *Major Dundee* de Sam Peckinpah quan volien massacrar el muntatge final del film. Pocs actors com ell podrien presumir d'haver pogut prolongar la seva carrera tants anys instal·lat en un estatus d'estrella força inamovible. El cinema de ciència-ficció dels anys seixanta i setanta va ser una important reinvenció: *Soylent Green*, *L'últim home viu* —la primera adaptació de la famosa novel·la *Soc llegenda*— i sobretot *El planeta dels simis*. També el western —*El més valent entre mil*— i l'innovador cinema de catàstrofes —*Terratrèmol*, *Aeroport 1975*— li van permetre allargar al màxim l'èxit i el carisma. A més de Moisès i de Ben-Hur, afegim a la seva llista de personatges el Cid, l'artista Miquel Àngel d'*El turment i l'èxtasi*, sant Joan Baptista, Marc Antoni, Thomas Jefferson, el cardenal Richelieu i Enric VIII. “He interpretat tres presidents, tres sants, dos genis i un grapat d'herois, amb això em puc donar completament per satisfet”. Un bon resum, sí senyor.

Les ombres de la seva vida

Poques relacions d'amistat han fet parlar i escriure més que la de Ben-Hur i Messala. Amics de joventut, quasi com germans, es retroben després d'alguns anys distanciats, però en bàndols oposats i irreconciliables. Ben-Hur ha esdevingut un destacat prohom jueu i Messala, un capitost de l'Imperi Romà que pretén subjugar la població jueva de Jerusalem. Impossibile posar-se d'acord. Charlton Heston i Stephen Boyd interpreten magistralment els seus papers, amb mirades de complicitat que es transformen en mirades d'odi i de rancúnia. Avui és de domini públic que el guionista de *Ben-Hur*, el reputat escriptor Gore Vidal, va voler injectar càrrega homosexual a la relació de Ben-Hur i Messala, malgrat que la novel·la original de l'escriptor Lewis Wallace no contenia cap referència explícita a aquesta qüestió. Tant Vidal com el director del film, William Wyler, van amagar a Heston aquesta connotació. Quan se'n va assabentar, va encendre's d'ira i no va dubtar a desacreditar tant la interpretació homosexual del film com el paper que Vidal va tenir en el guió. Cal tenir present que Heston no va ser, ni de bon tros, la primera opció per donar vida a Ben-Hur. La Metro Goldwyn Mayer ho havia proposat abans a Paul Newman, Burt Lancaster, Kirk Douglas, Rock Hudson, Marlon Brando i fins i tot a Leslie Nielsen —sí, sí, el Frank Drebin de la saga *Atrapa'l com puguís*— i no volien que la mentalitat conservadora de Heston pogués xocar amb aquesta lectura gai de la història.

En termes de bona relació amb les seves companyes de repartiment, poques coses dolentes han transcendit del comportament de Heston. L'actor sempre va presumir d'un matrimoni ideal, va estar casat durant seixanta-tres anys, fins a la mort de l'actor, amb la també actriu Lydia Clarke. Però hi ha una excepció. La protagonista és la recentment desapareguda Carmen Sevilla. Al film *Marc Antoni i Cleòpatra*, en una escena íntima de seducció mútua, Heston s'hi aproxima i li acaricia un pit. Sembla que no estava previst al guió i que el disgust de Sevilla va ser notable. I encara més quan en el moment de besar-se, Heston va ser massa fogós i li va mossegar el llavi inferior. Diu la llegenda urbana que, ja fora de càmera, Sevilla li va clavar una bona bufetada. La sang no va arribar al riu, però les mans llargues de Heston es poden comprovar perfectament en pantalla. Vint-i-set anys després d'aquell episodi, el 1999, Heston i Sevilla es van retrobar al programa *Sorpresa Sorpresa* i es van abraçar com vells amics.

Esclar que l'ombra més gran de Heston és una altra: la que va tenyir de clarobscur la part final de la seva vida. L'any 1998, Heston va assumir la presidència de l'Associació Nacional del Rifle, l'entitat que reivindica i potencia la tinença legal d'armes als Estats Units, un dels drets perennement polèmics del país, generador de controvèrsies descarnades cada cop que té lloc un tiroteig o una acció armada injustificada. La polèmica més encesa va arribar quan el cineasta Michael Moore va colar-se a casa de Heston per preguntar-li per la tinença d'armes i els assassinats al col·legi de Columbine. Heston, ja afectat per un principi inexorable d'Alzheimer, no va saber què respondre. Només es va aixecar i es va allunyar de Moore. ●

VIDA PRIVADA

Heston amb la seva dona, la també actriu Lydia Clarke. Getty A sota, l'interpret en un retrat amb una arma en una imatge del 1960. Getty

